

Seletuskiri
Haridus- ja teadusministri määruse
„Hariduslike erivajadustega õpilastele suunatud põhikoolide võrgu korrastamine
perioodil 2014-2020 muutmise“ eelnõu juurde

I. Sissejuhatus

Prioriteetse suuna 1 „Ühiskonna vajadustele vastav haridus ja hea ettevalmistus osalemaks tööturul“ Ühtekuuluvusfondi meetme 1.4 „Koolivõrgu korrastamine“ meetme tegevuse 1.4.1 „Koolivõrgu korrastamise käigus toimuv jätkusuutlikke koolide kaasajastamine“ Haridus- ja teadusministri 21. juuni 2016.a. määruse nr 44 „Hariduslike erivajadustega õpilastele suunatud põhikoolide võrgu korrastamine perioodil 2014-2020“ muutmise.

Eelnõu koostamise aluseks on perioodi 2014-2020 struktuuritoetuste seaduse § 15 lg 2.

Meetme eesmärk on toetada koolivõrgu korrastamist, nüüdisajastades Eesti elukestva õppe strateegia (edaspidi EÕS) koolivõrgu programmi (KVP) lisas 3 nimetatud kohalikes omavalitsustes (KOVdes) paiknevate hariduslike erivajadustega (HEV) õpilastele suunatud põhikoolide (HEV koolide) õppekeskkond.

Määruse muutmise eelnõu ja seletuskirja koostasid Haridus- ja Teadusministeeriumi riigivaraosakonna juhataja Indrek Riisaar (tel 735 0185, e-post: Indrek.Riisaar@hm.ee), Haridus- ja Teadusministeeriumi õigusosakonna juhataja Heddi Lutterus (tel 735 0141, e-post heddi.lutterus@hm.ee) ja Haridus- ja Teadusministeeriumi rahandusosakonna välisvahendite juht Inge Oopkaup (tel 735 0279, e-post: inge.oopkaup@hm.ee).

II Eelnõu sisu

Eelnõu punktidega 1, 3 ja 4 viiakse terminoloogia vastavusse muudetud põhikooli- ja gümnaasiumiseadusega ning mujal eelnõus kasutatavate terminitega. PGS-is defineeritud termineid meetme määrusega ei korrata.

Eelnõu punktiga 2 viiakse terminoloogia vastavusse muudetud põhikooli- ja gümnaasiumiseadusega ning muudetakse toetuse andmise oodatava tulemuse sihtnäitajat. Kui investeringuid planeeriti üksnes riigi pidamisel olevatesse koolidesse, siis kavandati kolme suuremat investeringut ning 3-4 väiksemat investeringut. Ehitushindade olulise tõusu tõttu ei ole realistlik olemasoleva rahaga toetada ka 3-4 väiksemamahulist investeringut. Olemasolevate riigikoolide investeerimisvajadused katab Haridus- ja Teadusministeerium muude vahendite arvel enne perioodi lõppu ning seega täidame perioodi lõpuks algse oodatava tulemuse muude vahendite kaasamisega.

Eelnõu punktidega 5 - 11, 13 ja 15 muudetakse meetme määrust nii, et toetuse saaja võib riigi (riigi pidamisel oleva HEV kooli) asemel olla kohalik omavalitsusüksus. Meetme määruses tehakse läbivalt muudatusi nii, et riigiasutuse projektile viitavad sätted asendatakse KOV projektile viitavate sätetega. Seejuures võib investeringu objektiks olevat hoonet haldav HEV kool olla ühe KOV pidamisel või mitme kohaliku omavalitsuse hallatav ühiskool.

Investeeringute kava sisaldab tulevikus kohalike omavalitsuste investeerimisprojekte, seega on muudatusega ette nähtud selle kinnitamine Vabariigi Valitsuses (STS § 15 lg 4).

2016. aastal tellis Haridus- ja Teadusministeerium uuringu „Haridusliku erivajadusega õpilaste kaasava hariduskorralduse ja sellega seotud meetmete tõhusus“ eesmärgiga selgitada välja, kuidas senine riiklik hariduspoliitika, sh HEV õpilaste kategoriseerimine seadusandluses, riiklikud õppekavad, olemasolev õppevara, rakendatavad koolisisesed ja koolivälised tugimeetmed ning rahastamissüsteem toetavad HEV õpilaste hariduslikku ja sotsiaalset

kaasamist ning õpitulemuste saavutamist. Uuringu viis läbi Eesti Rakendusuuringute Keskus CentAR.

Uuringu „Haridusliku erivajadusega õpilaste kaasava hariduskorralduse ja sellega seotud meetmete tõhusus“¹ raames kaardistati praegune kaasava hariduse olukord Eestis dokumendianalüüsi, intervjuude, küsitlusandmete ja registriandmete põhjal. Kaasati kõiki olulisi sihtrühmi: õpetajad, koolijuhid, tugispetsialistid, lapsevanemad, kooli pidajad, Rajaleidja keskuste juhtumihaldajad. Uuringu tulemused koondati nelja raportisse. Põhiraport koondab uuringu olulisemad tulemused ning toob neid sünteesides välja peamised tugevused ja arenguvajadused Eesti kaasava hariduse korralduses. Kolm raportit keskenduvad põhjalikumalt erinevatele alateemadele sisaldades põhjalikku mõjuanalüüsi: 1. statistiline ülevaade haridusliku erivajadusega õpilastest ja tugimeetmetest; 2. kaasava hariduse tähenduslikkus; 3. kaasava hariduse tulemuslikkus.

Nii uuringu tulemused kui huvigruppidele saadud sisend osutavad järgmistele olulisimatele kitsaskohtadele HEV õpilaste tänases õppekorralduses, millest ühe kohaselt põhihariduse korraldamise jagatud vastutus riigi ja kohaliku omavalitsuse vahel ei toimi.

Eelnõu punktiga 6 muudetakse viidet 2016 aastal uuendatud kinnisvarakeskkonna standardile.

Eelnõu punktidega 12, 14, 16 - 19, 21 ja 23 täpsustatakse dokumentide menetlust lähtudes peale määruse kehtestamist struktuuritoetuste registri arengutest eelistades paberivaba ja registrikeskkonnas toimuvaid menetlusi.

Eelnõu punktiga 20 lisatakse toetuse ettemakse võimalused vastavalt ühendmääruse § 18 lõike 1 punktides 1 ja 2 toodud tingimustele. Varasemalt sisaldas meetme määrus võimalust riigiasutustel kasutada sildfinantseerimist. Ühendmääruse § 18 lõike 1 punkti 1 alusel tehakse ettemakse vastavalt projekti tegevuste tasumise ajakava prognoosile ja sama paragrahvi punktides 9-12 on sätestatud prognoosi kohase ettemakse kasutamise aruande, selle juurde kuuluva dokumentatsiooni ja muu teabe esitamise tingimused ja tähtajad.

Sama määruse § 18 lõike 2 kohaselt prognoosi alusel ettemaksete tegemisel peab arvestama, et ettemaksetena võib maksimaalselt välja maksta kuni 95% määratud toetusest, viimane 5% peab jääma väljamaksmiseks tegelike kulude alusel.

Ühendmääruse § 18 lõike 1 punkti 2 alusel võib ettemakse olla suurem, kui prognoosi kohane ettemakse. Punkti 2 alusel ettemakse saamise aluseks on RHS tähenduses riigihanke piirmääraga võrdse või seda ületava maksumusega RHS mõistes hankelepingu alusel koostatud ettemakse arve või samaväärse tõendusjõuga raamatupidamisdokument ja töövõtjalt on saadud tema poolt lepinguga võetud kohustuste täitmise tagamiseks finants- või krediitiasutuselt või kindlustusseltsilt garantii, mille tähtaeg on vähemalt 45 kalendripäeva pikem käesoleva paragrahvi lõikes 14 nimetatud ettemakse tõendamise tähtajast ning mis katab kogu ettemakse summa. Antud ettemakse õiguspärase kasutamise tõendamiseks dokumentide kord on reguleeritud sama määruse § 18 lõikes 13.

Eelnõu punktiga 22 lisatakse meetme määramisele sarnaselt põhikoolivõrgu korrastamise meetmega nõue, et lõppmakse suurus on vähemalt 5%. See võimaldab kiiremini saavutada lõpparuannete esitamise.

Eelnõu on otseselt seotud Eesti Keskerakonna, Sotsiaaldemokraatliku Erakonna ning Isamaa ja Res Publica Liidu valitsusliidu aluspõhimõtted 2016 – 2019 ehk Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammiga, millest nähtub järgmine tegevus või eesmärk – suurendame kohaliku omavalitsuse finantsautonoomiat. Anname omavalitsustele üle osa riiklikke ülesandeid koos

¹ Uuring on kättesaadav – <http://www.centar.ee/case-studies/haridusliku-erivajadusega-õpilaste-kaasava-hariduskorralduse-uuring/> ; <http://dspace.ut.ee/handle/10062/55400>

vastava rahastusega. Selle eesmärgi täitmiseks on kavandatud kohalikele omavalitsustele või nende liitudele üle anda enamik riigi pidamisel olevaid tänaseid HEV koole.

III Eelnõu terminoloogia

Toetuste andmise ja kasutamise seadusega seonduvat on Eesti õigusaktidega reguleeritud 2004–2006 STSi ja 2007–2013 STS-iga. Terminid on nendes seadustes, 2014–2020 STSi ja käesoleva määruse eelnõus põhimõtteliselt samasisulised, mistõttu eelnõus kasutatud terminid ei ole võõrad. Kehtiva määruse §-s 4 on ära toodud 7 terminit, millest kahte muudetakse vastavalt põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse muudatustele ja need on vajalikud eraldi välja tuua käesoleva määruse rakendamiseks.

IV Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Käesoleva eelnõu aluseks on perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seadus ja selle alusel antud õigusaktid, mis omakorda on kooskõlas vastava ELi õigusega:

- 1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006;
- 2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1301/2013, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgiga seonduvaid erisätteid ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1080/2006.

V Määruse mõjud

Määruse muudatuste tulemusena saavad investeringuteks raha riigi (riigi pidamisel olevate HEV-koolide) asemel toetust kohalikud omavalitsused (nende pidamisel olevad HEV-koolid). Muudatused on kooskõlas riigi võetud eesmärgiga suurendada kohaliku omavalitsuse finantsautonoomiat ning selleks antakse omavalitsustele üle osa riiklikke ülesandeid koos vastava rahastusega.

Programmi rakendamisel on otsese kasu saajateks erivajadusega õpilased, kes asuvad õppima uuendatud õppehoonesse, nende pered, sh pered, kellel laste koduõppe korral on lasunud hoolduskoormus, kaudselt ka tavakoolides õppivad erivajadusega õpilased ja nende pered, kellele koolid jagavad oskusteavet, samuti tavakoolide õpetajad. Erinevast soost, rahvusest või vanuses isikuid koheldakse võrdselt.

Eelnõu alusel antav toetus ei ole riigiabi. Toetuse kaasabil ehitatavates hoonetes osutatakse seadusest tulenevalt avalikku teenust, seega abimeede ei moonuta ega või moonutada konkurentsi ja kaubandust Euroopa Liidu riikide vahel.

VI Määruse rakendamiseks vajalikud kulutused ja korralduse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamiseks vajalikud vahendid on ette nähtud kooskõlas Vabariigi Valitsuse otsusega 25.02.2014 kinnitatud „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskavale 2014–2020“ riigieelarvestrateegias.

VII Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

VIII Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile, SA-le Innove, Eesti Linnade Liidule ja Eesti Maaomavalitsuste Liidule.

Raivo Trummal
koolivõrgu osakonna juhataja